

14. DP «Harantovanyi pokupets» «Zaprovadzhennia vidpovidalnosti subiektiv VDE za nebalansy vidbulos uspishno» vid 23.02.2021 r. URL: <https://www.gpee.com.ua/main/news?id=579> [in Ukrainian].

Дмитрик Ольга Олександрівна

*завідувач наукового відділу загальних проблем формування та реалізації інноваційної політики НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, доктор юридичних наук, професор кафедри фінансового права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
ORCID: 0000-0001-5469-3867*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У представленій публікації розглянуто деякі аспекти правового регулювання оподаткування в умовах розвитку цифрової економіки. В контексті цього позначено декілька векторів правового регулювання податкових відносин, зокрема, послуг, які надаються в електронному варіанті (онлайн), у сфері оподаткування, а також питання, пов'язані з оподаткуванням криптовалют.

Ключові слова: оподаткування, цифрова економіка, криптовалюта, віртуальний актив, електронні послуги.

Dmytryk Olga

*2nd PhD, Professor, Head of department of enforceability of national innovative system functioning of Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine, Professor at the Department of Financial Law of the Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0001-5469-3867*

LEGAL REGULATION OF TAXATION IN THE DEVELOPMENT OF DIGITAL ECONOMY

The presented publication considers some aspects of legal regulation of taxation in the digital economy. In this context, several vectors of legal regulation of tax relations, in particular, services provided in electronic form (online), in the field of taxation, as well as issues related to cryptocurrency taxation are identified.

Keywords: economy, cryptocurrency, virtual asset, electronic services.

Наразі правове регулювання податкових правовідносин зазнає суттєвих трансформацій. Це пов'язано із багатьма чинниками, одним з яких виступає розвиток цифрової економіки в Україні. Відповідно до Концепції цифрової економіки та суспільства у класичному розумінні поняття “цифрова економіка” означає діяльність, в якій основними засобами (факторами) виробництва є цифрові (електронні, віртуальні) дані як числові, так і текстові.

При цьому законодавцем акцентовано увагу на тому, що цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, стрімкий розвиток та поширення яких вже сьогодні впливають на традиційну (фізично-аналогову) економіку, трансформуючи її від такої, що споживає ресурси, до економіки, що створює ресурси. Саме дані є ключовим ресурсом цифрової економіки, вони генеруються та забезпечують електронно-комунікаційну взаємодію завдяки функціонуванню електронно-цифрових пристроїв, засобів та систем [4]. В контексті цього можна позначити декілька векторів правового регулювання податкових відносин.

По-перше, слід відзначити, що за останні декілька років суттєво зросла кількість послуг, які надаються в електронному варіанті (онлайн), зокрема й у сфері оподаткування. Приміром, створено Електронний кабінет платника податків, який становить собою новий електронний сервіс веб-порталу ДПС України, який за допомогою спеціального інструмента доступу (наприклад, електронної картки платника податків) з використанням електронно-цифрового підпису дозволить платнику податків працювати з органами податкової служби в режимі реального часу. Електронний кабінет платника податків є захищеним, персоналізованим та безпечним електронним сервісом, який надаватиме безконтактні способи взаємодії платників податків та ДПС з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій [2].

Призначенням такого сервісу є надання платнику податків можливості реалізувати свої обов'язки та права у сфері оподаткування в режимі on-line. Зокрема, платник податків без використання клієнтського застосування матиме змогу:

(1) підготувати, заповнити та надіслати податкову звітність в електронному вигляді;

(2) переглядати дані картки особового рахунка про стан розрахунків з бюджетом (нараховано, сплачено, переплата, податковий борг, штрафні (фінансові) санкції, пеня);

(3) формувати та заповнювати платіжні документи щодо сплати податків, зборів та інших платежів до бюджету;

(4) здійснювати сплату податків, зборів та інших платежів до бюджету за допомогою банківських систем типу Інтернет-банкінг;

(5) здійснювати офіційне листування з органами ДПС України з питань оподаткування, отримувати консультаційні послуги (у режимі реального часу або за попередньо надісланими питаннями), замовляти та отримувати адміністративні послуги;

(6) оперативно переглядати актуальні, а також архівні відомості, які надано платником податків або сформовано на підставі наданих ним до ДПС документів (дані обліку, дані щодо об'єктів оподаткування, інформацію про результати перевірок, інформацію про доходи фізичної особи тощо) [2]. Як вбачається, такий сервіс сприяє економії часу, передусім, платників податків, а також створює зручні умови для виконання податкового обов'язку учасниками податкових відносин.

На наше переконання, з урахуванням досвіду іноземних держав доцільно певним чином діджиталізувати інструменти та порядок проведення податкового контролю. Наприклад, О. Л. Гулькова наголошує на необхідності в автоматичному режимі контролювати ланцюжок створення доданої вартості. За допомогою аналізу електронних декларацій з ПДВ визначити податкові ризики платників податків і запобігти незаконним відрахуванням і відшкодуванням по цьому податку [1, с. 90]. Вказаний підхід заслуговує на підтримку, оскільки впровадження інструментів дистанційного цифрового контролю дозволить підвищити якість адміністрування податків, зборів,

платежів. Разом із цим впровадження вказаних технологій у сферу оподаткування, по-перше, потребує значного обсягу фінансування, а по-друге, правові механізми у сфері оподаткування з використанням цифрових технологій мають бути надійно захищені. Від ступеня їх захищеності залежатиме конфіденційність податкової інформації, яка надається платниками податків та іншими зобов'язаними учасниками податкових відносин на вимогу (за запитом) контролюючих органів.

По-друге, це питання, пов'язані з оподаткуванням криптовалют. Показово, що в Україні й досі немає однастайного підходу до визначення й відповідно, регулювання цього правового явища. Науковці наразі висловлюють позицію згідно з якою криптовалюта являє собою нову технологію, випуск, обмін і облік якої ґрунтуються на криптографічному принципі (шифруванні). Одиницею вимірювання цифрових грошей є коїни. Всі криптовалюти засновані на технології блокчейн – ланцюжку з інформаційних блоків, побудованих в суворій послідовності і за певними правилами [5]. Однак, до поки немає в Україні чіткого регламентованого підходу до визначення криптовалюти, ми не можемо розробити правий механізм їх оподаткування.

При цьому практика іноземних держав у цьому контексті є дуже різною. Так, в Іспанії криптовалюта визнана валютою й виступає об'єктом оподаткування податку на прибуток; в Канаді – матеріальний актив й справляється податок на прибуток та податок на доходи; в Мальті – цінні папери й справляється податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток. В Ізраїлі криптовалюта визнана товаром й підлягає оподаткуванню за такими податками, як-то: податок на прибуток, податок на приріст капіталу [3]. На нашу думку, більш доцільно вести мову не про криптовалюту, а саме про криптоактив як вид віртуального активу, що існує виключно в системі обліку цифрових даних у вигляді запису з ідентифікатором інформації. Оподаткуванню підлягати мають віртуальні активи, однак дослідження їх правової природи заслуговують на окреме комплексне дослідження, підсумком якого мають стати не лише теоретичні напрацювання, а й розроблення відповідних пропозицій до чинного податкового законодавства України.

Такими чином, науковці справедливо підкреслюють, що сучасний світ уже зробив перший крок до принципово нової технологічної, економічної та соціальної реальності. Проте виклики, які стоять перед сучасним суспільством, важко переоцінити. Йдеться про зміну глобального соціально-технологічного укладу, наслідком якого є повне переформатування звичних нам систем, формування нових соціальних та економічних стратегій. Одночасно змінюється технологічна парадигма, змінюються моделі управління, відбуваються масштабні зрушення [6].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гулькова Е. Л., Карп М. В., Типалина М. В. Налоговые вызовы цифровой экономики. *Экономика: проблемы, решения и перспективы*. № 4. С. 89–95.
2. Електронний сервіс «Електронний кабінет платника податків». URL: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/proekt--modernizatsiya-derj/elektronna-kartka/>.
3. Информационный ресурс о цифровых валютах «Coinspot». URL: <http://coinspot/to/technology/bitcoin/>.
4. Концепція цифрової економіки та суспільства на 2018-2020 роки: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>.
5. Пшеничников В. В. Электронные деньги как фактор развития цифровой экономики. *Научно-технические ведомости СПбГПУ. Экономические науки*. 2017. Т. 10. № 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/elektronnye-dengi-kak-faktor-razvitiya-tsifrovoy-ekonomiki>.
6. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf.

REFERENCE

1. Gulkova E. L., Karp M. V., Tupalina M. V. Nalogovyye vyzovy tsifrovoy ekonomiki. *Ekonomika: problemy. resheniya i perspektivy – Economics: problems, solutions and prospects*, 4, 89–95 [in Russian].
2. Elektronnyi servis “Elektronnyi kabinet platnyka podatkov”. URL: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/proekt--modernizatsiya-derj/elektronna-kartka/> [in Ukrainian].
3. Informatsionnyy resurs o tsifrovyykh valyutakh “Coinspot”. URL: <http://coinspot/to/technology/bitcoin/> [in Russian].

4. Kontsepsiia tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva na 2018-2020 roky: skhv. rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 sich. 2018 r. № 67-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

5. Pshenichnikov V. V. (2017). Elektronnyye dengi kak faktor razvitiya tsifrovoy ekonomiki. *Nauchno-tekhnicheskiye vedomosti SPbGPU. Ekonomicheskoye nauki – Scientific and technical sheets of St. Petersburg State Pedagogical University. Economic sciences, Vol. 10, 1*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/electronnye-dengi-kak-faktor-razvitiya-tsifrovoy-ekonomiki> [in Russian].

6. Tsyfrova ekonomika: trendy, ryzyky ta sotsialni determinanty. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf [in Ukrainian].

Завадська Ангеліна Тимурівна

*молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

ORCID: 0000-0001-6114-0419

ОСНОВІ РИЗИКИ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ НА ЕТАПІ ФОРМУВАННЯ СТАРТАП-ІДЕЇ, ТА ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

На сьогодні більшість економік світу спрямована на розвиток інновацій у всіх галузях знань. Одними з провідних суб'єктів у сфері створення та комерціалізації інноваційних продуктів та послуг на ринку є стартапи. Ці суб'єкти інноваційної діяльності проходять у своєму розвитку низку стадій інноваційного процесу, першою з яких є стадія стартап-ідеї. Саме ця стадія є однією з найбільш ризикованих у розвитку стартапів. У цьому науковому дослідженні автором було наведено основні ризики, що виникають на етапі формування стартап-ідеї, та запропоновано засоби їх мінімізації (усунення).

Ключові слова: стартап, інноваційна діяльність, інноваційна інфраструктура, інноваційний процес, ризик.

Zavadska Anhelina

*Research Assistant of Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development
of NALS of Ukraine*

ORCID: 0000-0001-6114-0419